

קל א מיי פ"ח מהל' נזק
ממנו הל' ב ג:
קלא ב מיי שם הל'
ה ועיין בהשגות
ובמ"מ סמנ עשין סו
טו"ע ח"מ פ"ו מו פספ
ה:

קלב ג ד מיי שם הל' ד
טו"ע שם ספ"ק ב:
קלג ה מיי שם:
קלד ו מיי שם סמנ שם
טו"ע שם ספ"ק ב:
קלה ז ח מיי פ"ה שם
הלכה ז סמנ עשין
סו טו"ע ח"מ פ"ו שפט
ספ"ק:
קלו ט י מיי שם פ"ד
הלכה ד סמנ שם
טו"ע ח"מ פ"ו שם ספ"ק
ח:
קלז כ ל מ טו"ע ח"מ
פ"ו שם:

רבינו הגנאל

אמר רבא תורה שהזיקה
וכא הניזק להשתלם
מבשרה מי יביא הלחם.
המתגרם חייב להביא
לחמה דחובא עליה
רמאי, או דילמ' לחמה
הכשרה דחובא הוא
והרוצה להכשיר הובח
לוכל הבשר, והוא הניזק,
עליו להביא (ראייה)
לחמה. ואס"ך המתגרם
חייב להחם חייב בעלים
הוא. כתב גאון זצ"ל
אשכחן נוסחא עתיקא
בהאי לישנא. אמר רבא
תורה שהזיקה לר' יוסי
הגלילי משתלם חצי
נוק מבשרה, אבל לא
מאמורייה והניזק אורכל
בשר ומתכפר מביא
לחמה. היינו קמייתא
דרבא, סיפא איצטריא נגח
ליה מהו דתימ' לימא ליה
זנא את אכלתא בירשא
אנא אייתי לחמא קמ"ל
דאמ' ליה הניזק לחם
למאי אתי ליה לכפרה
אני מי אית לי כפרה
בגוזה. נכסין שלבני בריה,
למעוטי דנכרי כו'. נכסים
המיוחדין למעוטי זה אומ' ^א
שורף הזיק וזה אומ' ^ב
שורף הזיק, במתנתא תנא
למעוטי דהפקר, וכגון
שקדם אחד הוכה בו.
רבינא אמ' למעוטי נגח
ואחר כך הקדיש או
הפקר. ואס"ך בענן עד
שהתא מיתה והעמדה
ברין וגמר דין שוין כאחד.
חוץ מרשות המיוחדת
למזיק, דיכול למימר ליה
תורן ברשותי מאי בעי.
ורשות הניזק והמזיק, אמ'
רב חסדא אמ' אבימי חצר
השותפין חייב בה על השן
ועל הרגל, והכי קאמ'
כו'. ר' אלעזר אמ' פטר
בה על השן ועל הרגל
והכי קאמ' כו'. כשהזיק
חב המזיק לאיתוי קרן.
הניחא לשמואל דאמ'
תנא שור הרגלו ומכפה
לשנו. כשהזיק חב למזיק
לאיתוי קרן. אלא לרב
לאיתוי מאי, לאיתוי
הא דתורן כשהזיק חב
המזיק להביא שומר
חנם והשואל נושא
שכר והשוכר, דאזיק
תורא דמשאל לתורא
הנני, וכגון דקבילו
עליהו שטירתא דגופיה

אמר רבא תורה שהזיקה. אע"ג דרבא מפרש מתניתין דין מעילה
ולא אזיק מתניתין כרבי יוסי הגלילי על כרחק הכא איירי
לר' יוסי הגלילי: **שנאמר** והועד בבעליו והמית. נראה דלאו
מהוהד קדריש דהאי והועד לא איירי בעדות שעושין לסקלו כ"א

לייעדו אלא מקסיפא דקדריש
דכתיב והשור יסקל וכן משמע דקדריש
דפריך והא השור יסקל בגמר דין
הוא דכתיב: **חצור** השותפין חייב
בה על השן ועל הרגל. צמיוח
לפירות ולא לשוורים פליגי דכתיב
בסוף הסוגיא דפליגי בקושיא דרבי
זירא וצפירוקא דלצ"י ולפי זה היה
יכול רב חסדא לפרש המשנה כמו
שנפרש ר' אלעזר ויפרש רשות הניזק
והמזיק צמיוחם לפירות ולשוורים
דמודה רב חסדא דפטור וגרסינן
לקמן אמר לך רבי אלעזר ומסביר
מתניתין מי לא פליגי ומיהו לספרים
דגרסי לקמן ומסביר מתניתין מי
פליגי ובסוף גרסי אלא כי תניא הריא
וכל זה מדברי רבי אלעזר וצ"ל
דפליגי צמיוחם לפירות ולשוורים
וה"פ ומסביר מי פליגי והתניא כו'
אלא דהאי לא פליגי וכי קתני כו'
ולפי גירסא זו לא יהיה מחילת הסוגיא
כמו במסקנא דפליגי בקושיא דרבי
זירא וצפירוקא דלצ"י:

בשהזיק חב המזיק לאיתוי
קרן. ואמ"ר ור"מ ולרב
חסדא מנא ליה לאיתוי קרן לשמואל
וכל הני לרב ועוד דצריכתא דקתני
כשהזיק חב המזיק מיתר לאיתוי כל
הני קשיא לרב חסדא וצ"ל דלדידיה
נמי איכא יתורא דהוי מני למיתני
ורשות הניזק והמזיק חייב ולא ליתני
כשהזיק חב המזיק אף קדריש דלשמואל
מיקשי דצריכתא:

בגון שקבל ע"יו שמירת גופו כו'.
איכא לא מני למימר כגון
דאזיקה מורא דשואל לתורא דמשאל
וכגון שקבל עליו שמירת נזקיו ולא
קבל עליו שמירת גופו דמילתא דלא
שכיח הוא ואע"ג דבהכיר צו שהוא
נגמח למיזין סוף [פרק שור] שנגח ד'
וה' [לקמן מה:] סתמא דמילתא דלא אזיל
איהו ומזיק אחרני קציל עליה דאמו
אחרים ומזיק ליה לדידיה לא קציל עליה
שואל לא שייך למימר הכי דמסתמא
שואל קציל עליה שמירה מעולה:
ולא

אבל הכא מי מצי אמר בשר אזיק אימורין
לא אזיק אמר רבא "תורה שהזיקה גובה
מבשרה ואינו גובה מלחמה לחם פשיטא
סיפא אצטריך ליה נזק אוכל בשר ומתכפר
מביא לחם הא נמי פשיטא מהו דתימא כיון
דלחם הכשירא דובח הוא לימא ליה את
אכלת בשר ואנא אייתי לחם קמ"ל דלחם
חיובא דבעלים הוא: נכסים שהן של בני
ברית: למעוטי מאי אי למעוטי דעובד
כוכבים הא קתני לה לקמן ^א שור של ישראל
שנגח שור של עובד כוכבים פטור תנא
והדר מפרש: נכסים המיוחדין: למעוטי
מאי אמר רב יהודה למעוטי זה אומר
שורף הזיק וזה אומר שורף הזיק הא תני
לקמן ^ב הוי שנים רודפין אחד אחד זה אומר
שורף הזיק וזה אומר שורף הזיק שניהם
פטורין תני והדר מפרש במתניתא תנא יפרט
^א לנכסי הפקר ה"ד אילימא דנגח תורא דידן
לתורא דהפקר מאן תבע ליה אלא דנגח
תורא דהפקר לתורא דידן ליזיל וליתיה
יבשקדם וזכה בו אחר רבינא אמר למעוטי

הנגח ואח"כ הקדיש נגח ואח"כ הפקר
תניא נמי הכי ^א יתר על כן אמר ר' יהודה
אפי' נגח ואח"כ הקדיש נגח ואח"כ הפקר
פטור שנאמר והועד בבעליו והמית איש
וגו' עד שתהא מיתה והעמדה ברין שוין
כאחד וגמר הדין לא בעינן הא השור יסקל
בגמר דין הוא דכתיב אלא אימא עד שתהא
מיתה והעמדה ברין וגמר דין שוין כאחד:
חוץ מרשות המיוחדת למזיק: דאמר ליה
תורן ברשותי מאי בעי: ורשות הניזק
והמזיק: אמר רב חסדא אמר אבימי חצר
השותפין חייב בה על השן ועל הרגל
והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק דפטור
ורשות הניזק והמזיק כשהזיק חב המזיק
ור' אלעזר אמר פטור על השן ועל הרגל
והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק
ורשות הניזק והמזיק נמי פטור וכשהזיק חב
המזיק לאיתוי קרן הניחא לשמואל אלא לרב
דאמר ^א תנא שור וכל מילי דשור חב המזיק
לאיתוי מאי לאיתוי הא דת"ר כשהזיק חב המזיק
נושא שכר והשוכר שהזיקה בהמה ברשותן תם משלם חצי נזק ומועד
משלם נזק שלם נפרצה בלילה או שפרצוה לסטין ויצתה והזיקה פטור
אמר מר כשהזיק חב המזיק להביא שומר חנם והשוואל נושא שכר
והשוכר היכי דמי אילימא דאזיקה תורא דמשאל לתורא דמשאל
לימא ליה אילו אזיק בעלמא בעית לשלומי את השתא דאזיקה
לתורא דידך בעינא לשלומי אלא דאזיקה תורא דשואל לתורא דמשאל
לימא ליה אילו איתוק מעלמא בעית לשלומי כוליה תורא השתא
דאזיקה תורא דידך פלגא ניזקא הוא דמשלמת לי לעולם דאזיקה תורא
דמשאל לתורא דשואל והכא במאי עסקינן שקבל עליו שמירת גופו
ולא

שאני רעוע קאמר דהוה ליה חנוס: לימא ליה. משאל לשואל: אילו אזיק. ^א שור שור של אדם אחר: צעית לשלומי ליה. שהרי
שמירתו עליך השתא כו': אלא דאזיקה תורא דשואל נפוצה דמשאל. וקתני חצי נזק: לימא ליה. צעית: אילו איתוק מעלמא. אס הזיקו
שור של אדם אחר: צעית לשלומי לי כולא ניזקא. דהא שואל חייב צאונסין השתא דאזיקה כו': לעולם דאזיקה תורא דמשאל לתורא דשואל.
וקאמר חייב משאל לשלם. דקשיא לך הרי השואל מוטל לשומרו שלא חייב: נשקבל עליו. השואל: שמיים גופו. שלא חייקנו אחר:
ולא

אבל הכא מי מצי אמר בשר אזיק אימורין
לא אזיק אמר רבא "תורה שהזיקה גובה
מבשרה ואינו גובה מלחמה לחם פשיטא
סיפא אצטריך ליה נזק אוכל בשר ומתכפר
מביא לחם הא נמי פשיטא מהו דתימא כיון
דלחם הכשירא דובח הוא לימא ליה את
אכלת בשר ואנא אייתי לחם קמ"ל דלחם
חיובא דבעלים הוא: נכסים שהן של בני
ברית: למעוטי מאי אי למעוטי דעובד
כוכבים הא קתני לה לקמן ^א שור של ישראל
שנגח שור של עובד כוכבים פטור תנא
והדר מפרש: נכסים המיוחדין: למעוטי
מאי אמר רב יהודה למעוטי זה אומר
שורף הזיק וזה אומר שורף הזיק הא תני
לקמן ^ב הוי שנים רודפין אחד אחד זה אומר
שורף הזיק וזה אומר שורף הזיק שניהם
פטורין תני והדר מפרש במתניתא תנא יפרט
^א לנכסי הפקר ה"ד אילימא דנגח תורא דידן
לתורא דהפקר מאן תבע ליה אלא דנגח
תורא דהפקר לתורא דידן ליזיל וליתיה
יבשקדם וזכה בו אחר רבינא אמר למעוטי

הנגח ואח"כ הקדיש נגח ואח"כ הפקר
תניא נמי הכי ^א יתר על כן אמר ר' יהודה
אפי' נגח ואח"כ הקדיש נגח ואח"כ הפקר
פטור שנאמר והועד בבעליו והמית איש
וגו' עד שתהא מיתה והעמדה ברין שוין
כאחד וגמר הדין לא בעינן הא השור יסקל
בגמר דין הוא דכתיב אלא אימא עד שתהא
מיתה והעמדה ברין וגמר דין שוין כאחד:
חוץ מרשות המיוחדת למזיק: דאמר ליה
תורן ברשותי מאי בעי: ורשות הניזק
והמזיק: אמר רב חסדא אמר אבימי חצר
השותפין חייב בה על השן ועל הרגל
והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק דפטור
ורשות הניזק והמזיק כשהזיק חב המזיק
ור' אלעזר אמר פטור על השן ועל הרגל
והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק
ורשות הניזק והמזיק נמי פטור וכשהזיק חב
המזיק לאיתוי קרן הניחא לשמואל אלא לרב
דאמר ^א תנא שור וכל מילי דשור חב המזיק
לאיתוי מאי לאיתוי הא דת"ר כשהזיק חב המזיק
נושא שכר והשוכר שהזיקה בהמה ברשותן תם משלם חצי נזק ומועד
משלם נזק שלם נפרצה בלילה או שפרצוה לסטין ויצתה והזיקה פטור
אמר מר כשהזיק חב המזיק להביא שומר חנם והשוואל נושא שכר
והשוכר היכי דמי אילימא דאזיקה תורא דמשאל לתורא דמשאל
לימא ליה אילו אזיק בעלמא בעית לשלומי את השתא דאזיקה
לתורא דידך בעינא לשלומי אלא דאזיקה תורא דשואל לתורא דמשאל
לימא ליה אילו איתוק מעלמא בעית לשלומי כוליה תורא השתא
דאזיקה תורא דידך פלגא ניזקא הוא דמשלמת לי לעולם דאזיקה תורא
דמשאל לתורא דשואל והכא במאי עסקינן שקבל עליו שמירת גופו
ולא

שאני רעוע קאמר דהוה ליה חנוס: לימא ליה. משאל לשואל: אילו אזיק. ^א שור שור של אדם אחר: צעית לשלומי ליה. שהרי
שמירתו עליך השתא כו': אלא דאזיקה תורא דשואל נפוצה דמשאל. וקתני חצי נזק: לימא ליה. צעית: אילו איתוק מעלמא. אס הזיקו
שור של אדם אחר: צעית לשלומי לי כולא ניזקא. דהא שואל חייב צאונסין השתא דאזיקה כו': לעולם דאזיקה תורא דמשאל לתורא דשואל.
וקאמר חייב משאל לשלם. דקשיא לך הרי השואל מוטל לשומרו שלא חייב: נשקבל עליו. השואל: שמיים גופו. שלא חייקנו אחר:
ולא

(א) (דף נ"א:) (ב) (דף נ"א:),
א (מסכתא פ"ה),
(ד) לקמן מד: (ה) (לעיל ג:),
(ו) (פסח לע"ה), (ז) (שמות
כב), (ח) (ז"ל שורף. יע"ד),
ועדפ"ר יתא שורו של
אדם וכו' ותניא שור לתא,

תורה אור השלם
1. ואם שור נגח הוא
מתמול שלשם הודיע
בהעליו ולא ישמרנו
החמית איש או אשה
השור יסקל וגם בעליו
יזקק: שמות כא כט

מוסף רש"י
היו שנים רודפין אחד
אחד. ותפסן של גשה
צני אדם (לקמן דה),
שניהן פטורין. דמרייהו
מדמו ליה (לקמן דה),
שנאמר והועד בבעליו.
היינו צ"ד, דלא העלפה
אלא צ"ד (לקמן דה).